

ภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านกวีนิพนธ์ (พ.ศ.2562-2565)

REPRESENTATION OF THAI SOCIETY IN THE SITUATION OF THE COVID-19
CRISIS THROUGH POETRY (2019-2022)

ณัฐสุดา สุตหาล้า , มารศรี สอทธิพิย *

Natsuda Sud-lha , Marasri Sorthip *

* สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Thai major , Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

E-mail: tree3295@hotmail.com

Received : April 9, 2024

Revised : December 30, 2025

Accepted : December 31, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนของสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านการเลือกตัวบทจากกวีนิพนธ์ที่ประพันธ์ขึ้นระหว่างพ.ศ. 2562-2565 จำนวน 285 ผลงาน ผลการศึกษาพบการแบ่งภาพแทนออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ 1. ภาพแทนของสังคมเมือง ได้แก่ ภาพแทนของเมืองที่เจียบเหงา ร้างไร้ผู้คน , ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบกิจการ , ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ , ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว และภาพแทนความอยู่ดีธรรมในสังคมท่ามกลางวิกฤต 2. ภาพแทนของคนในสังคม ได้แก่ ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต, ภาพแทนความโดดเดี่ยวในสังคม , ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก , ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของผู้คนจำนวนมาก , ภาพแทนความหวังของคนในสังคม , ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม และ ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด 3. ภาพแทนของธรรมชาติท่ามกลางวิกฤต ได้แก่ ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ , ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ , ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ และภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ

คำสำคัญ : ภาพแทน , โควิด 19 , กวีนิพนธ์

Abstract

The purpose of this article is to study the representation of Thai society in the COVID-19 crisis situation through selecting passages from poetry written during the year 2019-2022, total of 285 works. The results of the study found that the representative images were divided into 3 parts as follows: 1. Representative images of urban society, including images of a lonely, deserted city without people, images representing the closure/termination of places. Business, images representing economic failure, images representing failed state administration. and images representing injustice in society in the midst of a crisis. 2. Images representing people in society, including images representing fighting for life in the midst of a crisis, images representing loneliness in society, images representing doctors and nurses as heroes from hard work, images representing illness. and the death of many people, images representing the hope of people in society, images representing help and sharing between people in society, and images representing ways of doing things in the COVID era. 3. Images representing nature in the midst of crisis, including images representing nature helping to heal. Distress, images representing COVID as a natural disaster, images representing nature's restoration and images representing the uncertainty of nature.

Keywords : Representation, COVID-19, poetry

บทนำ

โรคโควิด-19 (COVID-19, ย่อจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ทำให้เกิดไข้ ไอ และอาจมีปอดอักเสบ ความรุนแรงของโรคโควิด 19 คือลักษณะของการแพร่เชื้อของโรคที่ติดต่อได้ง่าย โดยเกิดจากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย หากสูดดมเข้าไปในร่างกายก็จะสามารถรับเชื้อไวรัสโคโรนาได้ และผู้ติดเชื้อส่วนมากมักไม่มีอาการแสดงออกที่ชัดเจนในระยะเริ่มแรก จึงส่งผลให้ผู้ติดเชื้อกลายเป็นพาหะแพร่กระจายเชื้อโดยไม่รู้ตัว ซึ่งขณะนี้ (สำรวจเมื่อ 9 มีนาคม 2566) ผ่าน JHU CSSE COVID-19 Data พบอัตราผู้ติดเชื้อทั่วโลก 664 ล้านคน ในประเทศไทย 4.4 ล้านคน และเสียชีวิตอีก 30, 143 คน จากตัวเลขดังกล่าวทำให้พบว่าโรคโควิด 19 สร้างผลกระทบไปทั่วโลก และถือว่าเป็นโรคระบาดรุนแรงที่พบถัดจากการระบาดครั้งใหญ่ของไข้หวัดสเปน 102 ปี ซึ่งในขณะนั้นมีผู้เสียชีวิตหลายสิบล้านคน (BBC NEWS , เพอร์นานโด ดูอาร์เต)

โควิด 19 ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบไปยังด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ด้านเศรษฐกิจทำให้เศรษฐกิจโลกเสียหายเป็นวงกว้างมากที่สุดในรอบ 150 ปี การปิดประเทศ ส่งผลให้การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมหยุดชะงัก เกิดการเลิกจ้างงานในหลายภาคส่วนทำให้กระทบแรงงานมากกว่า 8 ล้านคน และส่งผลให้ประชาชนขาดรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ลดลง ขณะเดียวกันในภาคการศึกษาพบว่าร้อยละ 46.2 ไม่พร้อมเรียนในระบบออนไลน์เนื่องจากการขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียน ผลกระทบจากโรคโควิด 19 ยังลุกลามไปถึงการที่ประชาชนในประเทศไม่สามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง และประการสำคัญคือ การบริหารจัดการของรัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพในสภาวะวิกฤต ทำให้ประชาชนได้รับวัคซีนล่าช้าและไม่มีคุณภาพ

ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ถือเป็นประสบการณ์ร่วมกันของคนในสังคมที่ต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันวิกฤตเหล่านี้ และนับว่าเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งหนึ่งที่สร้างความสั่นสะเทือนไปยังทุกระบบและทุกภาคส่วน ด้วยเหตุนี้เองการนำเสนอข่าวสารและเรื่องราวภายใต้การเกิดโรคระบาดเช่นนี้ จึงเปรียบเสมือนเครื่องบันทึกที่จะถูกจารึกเคียงคู่กับโลก สังคม รวมถึงประชากรรุ่นหลังสืบต่อไป นอกจากการนำเสนอภาพข่าวสารอีกหนึ่งมวลซับซ้อนที่สำคัญของสังคม มาในรูปแบบของงานวรรณกรรมหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น สารคดี หรือบทเพลงต่าง ๆ ที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อนำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ท่ามกลางวิกฤตรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรม

ที่เปรียบเสมือนเครื่องแสดงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่เด่นชัดด้วยการใช้ฉันทลักษณ์และวรรณศิลป์ได้อย่างปราณีตและบรรจง นั่นคืองานประพันธ์ในรูปแบบของกวีนิพนธ์ ซึ่งเป็นงานเขียนที่เน้นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและการถ่ายทอดประสบการณ์ของกวีผ่านตัวอักษรทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ และสามารถส่งสารให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจและเกิดจินตนาการร่วมรับรู้ประสบการณ์ทางความคิดและความรู้สึกของกวีได้ (วณัฐชา วรรณะอยู่, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ หน้า 184, 2562) เช่นนั้นแล้วเมื่อนำตัวบทกวีนิพนธ์ที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงเวลาของการเกิดโรคระบาดโควิด 19 จะสามารถทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงภาพแทนของสังคมรวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนภายใต้การนำเสนอชีวิตที่กวีได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดในช่วงเวลาที่เผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ทางสังคม

ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวบทจาก 3 แหล่งที่มาคือ 1. หนังสือภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ เป็นหนังสือรวบรวมบทกวีที่ได้รับรางวัลจากการจัดประกวดกิจกรรมโครงการพลังวรรณกรรมเพื่อเสริมสร้างพลังชีวิต โดยร่วมกันจัดงานระหว่าง สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ธนาคารจิตอาสา และ สสส. จำนวน 18 ผลงาน 2. หนังสือก้าวผ่านกาฬเวลา ของคุณชมัยพร แสงกระจ่าง ตีพิมพ์เมื่อ กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมบันทึกประจำวันระหว่างเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 จำนวน 87 ผลงาน 3. บทกวีนิพนธ์จากเพจเฟซบุ๊ก “โควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก” จัดทำขึ้นโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้รวบรวมผลงานของผู้ที่สนใจในการบอกเล่าถึงสภาวะที่เกิดขึ้นในช่วงการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จำนวน 180 ผลงาน และนำตัวบทมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดภาพแทน ทั้งนี้เนื่องการนำตัวบทที่มาจากประชาชนซึ่งต่างก็เป็นกวีในพื้นที่ของสังคมที่ต่างกัน แต่ทั้งหมดล้วนเผชิญกับปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมกัน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการถ่ายทอดภาษาจากมโนทัศน์ของกวีเหล่านั้น จะสามารถทำให้ก่อเกิดภาพแทนทางสังคมบางประการที่จะนำไปสู่ภาพประวัติศาสตร์ของยุคสมัยในการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ต้องการทราบภาพแทนของสังคมไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด 19 เพื่อสะท้อนให้เห็นการนำเสนอภาพต่าง ๆ ที่กวีได้ร่วมกันถ่ายทอดในช่วงเวลานั้น ๆ ว่าภาพแทนที่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งทางสังคมอย่างไรในช่วงเวลาวิกฤต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านกวีนิพนธ์ พ.ศ. 2562-พ.ศ.2565

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดภาพแทน งานเขียนประเภทกวีนิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด 19
2. รวบรวมกวีนิพนธ์ที่ปรากฏผ่านหนังสือภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ และกวีนิพนธ์ที่คัดเลือกจากเพจโควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก จำนวน 285 ผลงาน โดยทั้งหมดประพันธ์ขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมในยุคโควิด 19 (ธันวาคม พ.ศ. 2562-ธันวาคม พ.ศ. 2565)
3. วิเคราะห์ตัวบทกวีนิพนธ์ที่รวบรวมมาผ่านการใช้อนุมัติภาพแทน
4. เปรียบเทียบผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ภาพแทนที่ปรากฏผ่านกวีนิพนธ์ในช่วงระยะเวลาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่ากวีได้ถ่ายทอดผ่านแง่มุมที่หลากหลาย โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ ภาพแทนด้านสังคม/เมือง ภาพแทนของคน และภาพแทนของธรรมชาติ ซึ่งทั้งหมดสามารถบอกเล่าถึงภาพแทนที่เป็นดังปรากฏการณ์ทางสังคมในยุคโควิด ที่มีความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันในบริบทของสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว

1. ภาพแทนของสังคม/เมือง

ภาพของสังคมเมืองที่กวีได้กล่าวถึงคือภาพบรรยากาศที่เมืองถูกปกคลุมไปด้วยโรคโควิด ทำให้ปรากฏภาพเมืองที่เงียบเหงาร้างไร้ผู้คน ทั้งการปิดของสถานประกอบกิจการต่าง ๆ หรือไม่ว่าจะเป็นความหวาดกลัวที่ผู้คนไม่กล้าออกมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ ทำให้เกิดภาพแทนของสังคมและเมือง โดยแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. ภาพแทนเมืองที่เงียบเหงา 2. ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบกิจการ 3. ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ 4. ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว 5. ภาพแทนความอยู่ดีธรรมในสังคม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ภาพแทนของเมืองที่เงียบเหงา

กวีได้ใช้ความเปลี่ยวเปล่าเงียบเหงาของบรรยากาศ มาใช้เพื่อแสดงภาพแทนความเงียบเหงาของเมือง ไม่ว่าจะเป็นภาพเมืองที่เคยคึกคักมีผู้คนมากมาย แต่ในขณะที่โรคโควิดปกคลุม ทำให้ภาพเมืองกลายเป็นเมืองร้าง ผู้คนบางตาส่งผลให้เมืองเงียบงัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

บ้านเมืองเงียบเชียบลงในแต่ละวัน
สายลมพัดเศษใบไม้เกลือกกลิ้งผ่านหยดน้ำตาเหือดแห้งบนหลุมฝังศพใหม่ๆ
ผู้คนบนถนนอันตรธาน
ก่อนความวิตกกังวลกลัวเกาะติดตัวในห้องหับ
ก่อนความเจียนนานวันสุขทุกข์ระทมอยู่ในใจ
(ขาดกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ยามนี้ผู้คนบางตา
ดูคล้ายเมืองร้างนิทานก่อนนอน
เด็กหญิงขมตาหลับนอน
มองเห็นสถานที่หนึ่งในห้วงความคิด
เป็นที่ว่างแสนมืดมิด
ที่ซึ่งปิดบังบางสิ่งไว้ข้างใน
(ความฝันที่ไม่)น่าจดจำ : วันนาเดีย แวสุหลง , 20 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

จะหันหน้าทิศใดก็ไร้เงา
เพราะเมืองเราเมืองใครไร้สีแสง
โรคโควิดพิษร้ายยิ่งสาหัส
เข้าโถมแทงฆ่าฟันชนบรลัย
(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : ประชญา พวงเพชร , หน้า 23)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า กวีต่างก็บรรยายถึงความเจ็บผ่านการบอกเล่าถึงบรรยากาศของเมืองในขณะนั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มแรกคือบรรยากาศของเมือง พบการใช้ภาพแทนของความเจ็บเหงา เช่น **บ้านเมืองเจ็บเขียบ , เมืองร้าง , ที่ว่างแสนมืดมิด , ไร้สีแสง** เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคำดังกล่าวแสดงให้เห็น ถึงภาพแทนความเจ็บเหงาของเมืองได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ คำว่า **“เมืองร้าง”** ถือเป็นภาพแทนที่กล่าวครอบคลุมภาพเมืองขณะนั้นในทุกมิติ เพราะคำว่า ร้าง คือการกล่าวถึงปัจจุบันที่อิงร่องรอยของอดีต ที่เคยเฟื่องฟูหรือคึกคักมาก่อน ซึ่งในกลุ่มที่ 2 คือการย่ำชัดภาพแทนความเจ็บเหงาผ่านภาพของคนในสังคม เช่น **ผู้คนบนถนนอันตรธาน , ความวิทกหวาดกลัวเกาะติดตัวในห้องหับ , ผู้คนบางตา , ไร้เงา** เป็นต้น จะเห็นว่าคำที่กวีได้ใช้บรรยายในกลุ่มนี้ เป็นอีกหนึ่งภาพแทนที่ย้ำชัดให้เห็นภาพของเมืองที่เปลี่ยนเหงาได้อย่างชัดเจน โดยการกล่าวถึงคนในสังคมที่มีความวิตกกังวลต่อโรคทำให้อยู่ติดบ้าน ส่งผลให้บรรยากาศนอกบ้านร้างไร้ผู้คน

1.2 ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบการ

ภาพแทนในหัวข้อดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งภาพแทนที่สอดคล้องกับภาพแทนในข้อที่ 1.1 กล่าวคือ ความเจ็บเหงาจากบรรยากาศของเมือง ที่ผู้คนบางตาถนนหนทางโล่งคล้ายเมืองร้างนั้น อีกหนึ่งภาพแทนที่เกิดขึ้นคือ สถานประกอบการต่าง ๆ ต้องถูกปิดตัวหรือหยุดชะงักเพราะพิษของโควิด ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

สิทธิยามเปล่าเปลี่ยนเที่ยวบาร์ผับ
ถูกเด็ดดับอัฒจันทร์ทางไฟ
โรงมวยม้าเข้าฮาเฮทุ่มเทใจ
ถูกเงื่อนไขโควิดต้องปิดตาย
(โควิด สลายสิทธิ์ชน: สกล ผดุงวงศ์ , 18 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

มนุษยชาติกลับมาวิตกกังวลถึงความปลอดภัยในชีวิต
เมืองค่อยค่อยปิดทีละเมือง
ประเทศค่อยค่อยปิดทีละประเทศ
มนุษยชาติผู้เจ็บเหงาต่างเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน
(Pandemic : ชญรัตน์ ชญรัตน์ , 7 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

กระต๊อบซั้ยแม่ โอ แม่บ้าน
กิจการสองฟากฝั่งถูกสั่งปิด
เงินเก็บไม่พอต่อชีวิต
มืดมิดทามแดดเฝ้าแผดร้อน
(ข้ามทุกข์เชิญ : วิศิษฐ์ ปริยานนท์ , 12 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1 กวีได้กล่าวถึงภาพแทนของการปิดสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นบาร์ผับ โรงมวย โรงม้า ผ่านคำว่า **“ถูกเด็ดดับ และ ปิดตาย”** ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึง ความเด็ดขาด ในการต้องหยุดชะงักกิจการดังกล่าว เพราะสถานที่เหล่านั้นเป็นสถานที่ปิดและแออัดไปด้วยผู้คน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการแพร่กระจายเชื้อโควิดได้ง่ายและรวดเร็ว และในตัวอย่างที่ 2 และ 3 กวีกล่าวถึงการต้องปิดเมืองปิดประเทศ รวมถึงกิจการระหว่างประเทศที่ไม่สามารถทำได้ เพราะถือเป็นมาตรการการควบคุมโรคของผู้คนระหว่างประเทศ การปิดเมืองปิดประเทศจึงเป็นดังการคุมเข้มเชื้อโรคให้อยู่ในบริเวณที่ควบคุมได้

1.3 ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ

ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ เป็นภาพแทนที่เป็นผลลัพธ์โดยตรงจากหัวข้อที่ 1 และ 2 นั่นคือการที่ผู้คนไม่สามารถออกไม่ใช้ชีวิตได้อย่างปกติ บ้านเมืองเจียบเหงา สถานประกอบกิจการต่าง ๆ ต้องปิดตัวลง และยังไม่สามารถเดินทางระหว่างประเทศได้อีกด้วย นี่จึงเป็นผลทำให้เกิดภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

วิกฤตโลกยึดเยื้อพะเพาะเชื้อร้าย
ชีวิตการค้าขายหายตกหล่น
นับเม็ดเงินกำไรใจทุกซท
ห้วงมีตมนครอบำ หลังน้ำตา
(นัยสำคัญ : กันตภณ รักคำมี , 26 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

วิกฤตการณ์โควิดทำพิษหนัก
กิจการฐานหลักเริ่มสิ้นไหว
เศรษฐกิจตกต่ำกว่าครึ่งคราใด
ประชาชนทนได้แต่ไม่นาน
งานที่มีอาจทรุดต้องหยุดพัก
เงินสำรองเงินหลักถูกเผาผลาญ
รายได้ลดเพิ่มรายจ่ายแต่ไรงาน
จนต้องถอยกลับบ้านภูมิลำเนา
(ยายพุดมา ตาว่าต่อ : อุดม ขาติขันธ์ , 27 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

เธอซื้อโควิด
เธอทำให้นายจ้างของฉันต้องปิดกิจการ
เธอทำให้ฉันตกงาน
เธอทำให้เงินในกระเป๋าฉันเหลือเพียงหลักร้อยบาท
(“แสงสว่าง” : กรกมล โกฉัยพัฒน์ , 30 ก.ค. 63)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ากวีได้บรรยายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการที่ทุกคนต่างได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกับอาชีพที่มีรายได้วันต่อวัน เช่น “ชีวิตการค้าขายหายตกหล่น” ที่มีรายได้ลดลงจากสถานการณ์ที่ไม่ปกติ นอกจากนั้นก็มีอีกหลายอาชีพที่ต้องถูกพักงานหรือถูกเลิกจ้าง เช่น “เธอทำให้ฉันตกงาน” สะท้อนให้เห็นว่าหลายชีวิตต้องดิ้นรนและต่อสู้ภายใต้กับวิกฤต ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่าในคราวที่ผู้คนเผชิญหน้ากับวิกฤตเหล่านี้หลายชีวิตไร้เงินเก็บหรือเงินสำรองผ่านวาระที่ว่า “เงินสำรองเงินหลักถูกเผาผลาญ และฉันเหลือเพียงหลักร้อยบาท” แต่กลับไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือมาตรการคุ้มครองรวมถึงสวัสดิการที่พึงจะได้ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ยิ่งเป็นจุดตอกย้ำถึงระบบและเศรษฐกิจที่พังทลาย โดยจะอธิบายต่อในหัวข้อที่ 1.4

1.4 ภาพแทนการบริหารงานของรัฐบาลที่ล้มเหลว

สืบเนื่องจากการปรากฏภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจที่ได้กล่าวไปในข้อที่ 1.3 พบว่า ส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพเศรษฐกิจตกต่ำกว่าที่ควรจะเป็น คือการจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลที่ล้มเหลว ในการบริหารงานภายใต้ภาวะวิกฤต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

รอรัฐเจียดเงินน้อยทยอยแจก
กลายเป็นแจกแบ่งชั้นชนคนกระหาย
ที่เดือดร้อนกลับถูกวางไว้สุดท้าย
ที่อยู่สุขสบายกลับได้มา
(ชีวิตก็ชีวิต : นฤชน รักษ์จันทร์ , 26 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ขาดกรอกรายเผยโฉม
ผู้คนเรียงแถวตงงาน
ความอดอยากแสนสาหัสกำลังเดินทางมาพร้อมกัน
ชีวิตหาเข้ากินค่ากลายเป็นภาระระหกระเหิน
รัฐสวัสดิการกลายเป็นเศษเงินที่ร้องอ้อนวอนขอความเมตตาให้หยิбыื่น
(ขาดกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ท่านนายกครับ
ผมกำลังตกอับแล้วแน่นแ
เมียบกับลูกร้องกระจองอแง
แล้วยังแม่นอนป่วยโปรดช่วยที
ท่านนายกครับ
เร็วเร็วหน่อยขอรับ อย่าเมินหนี
นั่น ร้วกระทรวงคลังยังพอมี
วันพรุ่งนี้ผมจะไปปิ่นนะขอรับ
(ก้าวผ่านกาฬเวลา , จดหมายถึงนายก)

ตัวอย่างที่ 4

รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง
เขาเรียกร้องกันอิงคะเนอยู่ไหวไหว
จะกินยาจะปิ่นร้วบิบหัวใจ
ปิดทีวีร้องไห้ ทำไงดี
(ก้าวผ่านกาฬเวลา , แรงงาน-แรงงาน)

ตัวอย่างที่ 1-4 จะเห็นว่าวิถีได้บรรยายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือภาพของการรอคอยความช่วยเหลือจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ที่จะช่วยเยียวยาประชาชนในสภาวะวิกฤต ซึ่งภาพแทนของทั้ง 4 ตัวอย่างข้างต้น เป็นการกล่าวด้วยน้ำเสียงเดียวกันนั่นคือความไม่พึงพอใจ ในการบริหารงานของรัฐบาล ผ่านการตัดพ้อ รอคอย และเรียกร้องต่อสิทธิที่ควรจะได้รับ เช่น รอรัฐเจียดเงินน้อย , รัฐสวัสดิการกลายเป็นเศษเงินที่ร้องอ้อนวอนขอความเมตตาให้หยิбыื่น , ท่านนายกครับ เร็วเร็วหน่อยขอรับ อย่าเมินหนี , รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง เป็นต้น ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลต้องสามารถเป็นที่พึ่งพิงของประชาชนได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ รัฐต้องเป็นจุดหมายแรกในการเข้ามาช่วยเยียวยาประชาชน แต่ภาพแทนดังกล่าวทำให้เห็นว่าสวัสดิการต่าง ๆ ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้เท่าที่ควร จากคำว่า “รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง” บ่งบอกว่าเงินจำนวนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงปากท้องในสภาวะวิกฤต ซึ่งอาจหมายถึงการขาดรายได้ และขาดเงินฉุกเฉินเมื่อมองถึงภาระที่

ต้องแบกรับจำนวนเงินอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเงินอาจไม่ใช่ปลายทางหรือผลลัพธ์เดียวที่รัฐต้องโยนภาระให้ประชาชนรับผิดชอบตนเอง การจัดสรรทรัพยากรอื่น ๆ ในการควบคุมโรค อาทิ เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย หรือการได้รับวัคซีนที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ควรเป็นสิ่งที่ประชาชนเข้าถึงได้ และควรเป็นสิ่งที่แจกจ่ายเป็นรัฐสวัสดิการ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย แต่สิ่งเหล่านี้กลับเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นในวันที่รายได้ลดลง

1.5 ภาพแทนความยุติธรรมในสังคมท่ามกลางวิกฤติ

ในช่วงเวลาที่เรียกได้ว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางสังคมถือเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่สามารถชี้วัดในเรื่องของความพร้อมต่อการจัดการ และการแก้ไขปัญหาของผู้คนและระบบทางสังคม ซึ่งผลลัพธ์เหล่านั้นจะทำให้มองเห็นสภาพที่แท้จริงของสังคมได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกันกับช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคโควิดที่เป็นสถานการณ์วิกฤตวิถีได้ร่วมกันถ่ายทอดภาพแทนในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สัญญาณแลยกุศมัย
ใครมีอุปถัมภ์ใครมีอุปราช
ใครถือสิทธิ์ครองอำนาจ
ช่วงชิงสวมมงกุฎเลือด ?
(แลก : ธิติ อิศรสารดี , 29 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

บ้างสำเร็จ บ้างทุกข์ทนในลมหายใจที่เหลืออยู่
ขณะอาจมีใครสักคนแอบร่ายขึ้น
ในสถานการณ์อันยากลำบากนี้...
(New normal : ภริเดช แก้วมงคล , 8 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

...ในสงครามความต้องการของมนุษย์
โลกทุพพลภาพเพราะความอดอยากเหลือล้ำ
...ในสงครามทุนเอาเปรียบเหยียบหัวกัน
โลกโศกเศร้าเพราะอาชญากรรม
(วันที่โลกหายน่า : ศรีวรรณ , 3 ส.ค. 63)

ทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้นก็ได้อธิบายถึงภาพแทนความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมท่ามกลางวิกฤติ ผ่านการตั้งคำถาม และข้อสังเกตจากความไม่เท่าเทียมบางอย่างของคนและชนชั้นทางสังคม ในการใช้ภาวะวิกฤตเหล่านี้ฉกฉวยโอกาสเข้าหาตนเอง ดังตัวอย่าง ขณะอาจมีใครสักคนแอบร่ายขึ้น ในสถานการณ์อันยากลำบากนี้ นอกจากนั้นยังปรากฏภาพความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผ่านการยึดความต้องการส่วนตนเป็นที่ตั้ง จนก่อเกิดเป็นสงครามการเอาเปรียบกันท่ามกลางวิกฤติ โดยในประโยคที่กล่าว เอาเปรียบเหยียบหัวกัน ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไม่สนอกสนใจกัน ไร้ความเห็นอกเห็นใจ โดยเฉพาะกับกลุ่มคนที่เปราะบางกลุ่มคนชั้นสูงที่อาจใช้ภาวะดังกล่าวดันตนเองขึ้นไปจากการกดทับผู้อื่น

2. ภาพแทนของคนในยุคโควิด

ภาพแทนที่ปรากฏมากที่สุดใน 3 หมวดหมู่คือภาพแทนของคน โดยกวีได้ประพันธ์วินิพนธ์ผ่านการนำเสนอโดยใช้คนเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดบทกวีนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพของคนในสังคมที่ต่างก็ได้รับผลกระทบในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤต โดยประกอบด้วย 7 ภาพแทนดังต่อไปนี้ 1. ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต 2. ภาพแทนความโดดเดี่ยวของคนในสังคม 3. ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก 4. ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนในสังคมจำนวนมาก 5. ภาพแทนความหวังของคนในสังคม 6. ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม และ 7. ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต

สภาวะวิกฤตรอบด้านที่เกิดขึ้นในช่วงโควิด ทำให้ทุกคนในสังคมต่างต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ขึ้น ซึ่งหนึ่งในการยังคงต้องมุ่งมั่นทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ บางอาชีพสามารถทำงานได้โดยไร้ความเสี่ยง หรือมีความเสี่ยงน้อย แต่กับบางอาชีพไร้ทางเลือกและต้องเผชิญความเสี่ยงตลอดเวลา โดยในที่นี้กวีได้บรรยายถึงอาชีพหาบเร่ขายของ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ยังมีลมหายใจ ใช้ชีวิต

ท่ามวิกฤตหนักหน่วงไม่ล่วงผ่าน

สวมหน้ากากหิวตะกร้าหน้าเบิกบาน

ไปขายทั่วจักรวาลสะพานไม้

(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : วิศิษฐ์ ปริยานนท์ , หน้า 45)

ตัวอย่างข้างต้นกวีได้อธิบายถึงภาพการสู้ชีวิตผ่านการตั้งหน้าตั้งตาทำงาน แม้จะอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโควิด จากตัวอย่าง สวมหน้ากากหิวตะกร้าหน้าเบิกบาน สะท้อนให้เห็นถึงความต่อสู้ผ่านการรับมือในเชิงบวก ทำให้เห็นว่าอาชีพบางอาชีพที่ไร้ทางเลือกเป็นเพียงทางเลือกที่ได้มาซึ่งรายได้ ที่นอกจากจุนเจือตัวเองแล้ว ยังอาจเป็นรายได้หลักของครอบครัว ภาพแทนการสู้ชีวิตของคนท่ามกลางวิกฤต จึงคือการมีภาระหน้าที่และปากท้องของคนที่บ้านเป็นแรงผลักดันที่ทำให้กล้าเผชิญและมุ่งมั่นต่อการทำงานซึ่งแม้จะอยู่สภาวะเสี่ยงก็ตาม

2.2 ภาพแทนความโดดเดี่ยวของคนในสังคม

ความโดดเดี่ยวที่เกิดขึ้นของคนในสังคม โดยมากมาจากการปลีกตัวเพื่อลดการกระจายความเสี่ยงของโรค ไม่ที่จะเป็นการทำงานแบบเวิร์คฟอร์มโฮม การกักตัวเมื่ออยู่ในสภาวะเสี่ยง หรือการต้องรักษาตนเองแม้ยามได้รับเชื้อโควิด ก็ต้องรักษาตนเองเพียงลำพัง ซึ่งเหล่านี้นล้วนเป็นภาวะที่ทำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกเปลี่ยวเหงาและโดดเดี่ยว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

คุณคือใครในวินาที นาฬิกา ชั่วโง่งแห่งทุกซอระทม

แต่ละสถานพื้นที่ยืนนั่งนอนระบายลมหายใจ

ปัจเจกใดตระหนักรู้ในความคำนึง

ฉันทึ่งในผู้ก้าวไปในความโดดเดี่ยวเพียงลำพัง

(นวสามัญ : ชะการีย์ยา อมตยา , 13 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

หากว่าเมืองถูกคลั่งงอก
คนเหงาจำนวนหนึ่งกำลังสนทนากับความโดดเดี่ยว
จนไม่เหลือความลับใด
(ความรักกินได้ : โรสนี นูรฟารีดา , 15 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ขวดแก้วใบใส
วางเรียงบนชั้นเพาะเลี้ยง
ฉันทเฝ้ามองปลากัด
ปลากัดเฝ้ามองฉัน
ขณะกักตัว
ฉันเข้าไปอยู่ในขวดแก้ว
กลายเป็นปลากัด
ทุกวินาทีถึงอิสระธาตุภายนอก
(ปลากัด-ปลากัด : คมสันต์ สะกิด , 13 ส.ค. 63)

จากตัวอย่างข้างต้นกวีได้บรรยายถึงภาพแทนความโดดเดี่ยว ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งภาวะความโดดเดี่ยวเกิดจากการที่ใช้เวลากับตัวเองเพียงลำพังมากเกินไป จากการหลีกเลี่ยงการพบเจอผู้คน ในแง่หนึ่งการได้อยู่เพียงลำพังอาจทำให้มีเวลาได้กลับมาสำรวจตนเอง แต่อีกแง่หนึ่งการสร้างความปลอดภัยเหงาจนเกินไป โดยในที่นี้จะเห็นกวีได้ใช้คำว่า **โดดเดี่ยวเพียงลำพัง , สนทนากับความโดดเดี่ยว จนไม่เหลือความลับใด , ฉันเข้าไปอยู่ในขวดแก้ว กลายเป็นปลากัด** เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นภาวะความปลอดภัยเหงาจนก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างที่ว่า กลายเป็นปลากัด สะท้อนให้เห็นว่าจากเคยใช้ชีวิตได้อิสระ แต่กลับต้องมาถูกขังเหมือนสัตว์ แม้อยู่ในขวดแก้วก็ต้องอยู่ในขวดแก้วเพียงลำพัง ความโดดเดี่ยวดังกล่าวจึงเสมือนการซ่อนทับจากความเหงาในหลาย ๆ มิติ

2.3 ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก

หนึ่งอาชีพที่เป็นพลังสำคัญที่เปรียบเป็นปราการด่านหน้า ในการเผชิญกับเชื้อโรคโควิด 19 คืออาชีพของแพทย์พยาบาล และบุคลากรแพทย์แขนงต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น แต่ยังคงสัมผัสต่อความเสี่ยงในการรับเชื้อโรคตลอดเวลา อาชีพดังกล่าวในช่วงระยะเวลาการเกิดโรคโควิด 19 จึงถือเป็นอาชีพที่เสียสละ มีเกียรติ และได้รับการยกย่องจากคนในสังคม ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

ภาพนักรบชุดกราวนขาวสะอาด
แต่เกลื่อนกลาดบาดแผลและหม่นไหม้
ความเสี่ยงกร่อนความสุข..ทุกปัจจัย
แม้ร้องไห้ก็ยังทำหน้าที่ทำ
(“ความทรงจำสีดำสนิท” : สราวุธ สัญญะโม , 9 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

เพราะผดุงมุ่นมั่นกันแน่นหนัก
เพราะเติมรักต่อใจไม่ขาดสาย
อีกแพทย์เองเก่งกล้าถึงล้ำกาย
จดเข้าบ้ายร่วมสู้ช่วยหมู่มชน
(อ้อมอุ๋น : นพฤทธิ์ ขวัญสุรัตน์ , 21 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ผูกเรื่องราวจนกล่าวขานตำนานเริ่ม
ได้อีกheimด้วยชุดกาวน้้าความหวัง
ชนแซ่ซ้องก้องชูเชิดเกิดพลัง
ให้หนึ่งครั้งร่วมจารึกสู่ศีกพาล
(สายธารใจเชื่อมสายใยโลก : ธีระยุทธ์ แสงทิพย์ , 17 ส.ค. 63)

จากทั้ง 6 ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากวีได้กล่าวเชิดชูเกียรติของอาชีพแพทย์ พยาบาล จากการทำงานหนัก โดยพบจากวรรคที่ว่า แม้ร้องไห้ก็ยังมึหน้าที่ทำ จดเข้าบ่ยร่วมสู้ช่วยหมู่ชน ด้วยอาวุธคือชีวิตจิตวิญญาณ ทั้งหมดนี้ล้วน บ่งบอกให้เห็นถึงการทำงานหนักโดยผ่านความทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ แม้จะมีความเหน็ดเหนื่อย แต่ก็เพราะเป็นหน้าที่ สำคัญที่จะช่วยเหลือประชาชนยามได้รับความเจ็บป่วย และโดยเฉพาะจากภาวะวิกฤตแล้วการทำงานยังต้องอยู่กับ ความเสี่ยงตลอดเวลา เหมือนการสู้รบต่อเชื้อโรคอาชีพแพทย์พยาบาลจึงถูกกล่าวด้วยภาพของผู้ต่อสู้ ตัวอย่างเช่น นักรบชุดกราวน ผู้ลบทุกข์ นักรบแถวหน้า มากกว่าผู้กล้าหาญ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าอาชีพแพทย์พยาบาลเป็นดังที่ ฝากความหวัง ความศรัทธา จากความรู้ความสามารถ รวมถึงความกล้าหาญต่อการเสียสละตนเอง ทำให้อาชีพดังกล่าว เป็นอาชีพที่ประชาชนยกย่องให้เป็นฮีโร่ของสังคมในช่วงเวลาวิกฤตโควิด 19

2.4 ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนในสังคมจำนวนมาก

ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตเป็นภาพแทนที่พบค่อนข้างมาก ที่กวีได้เลือกนำมาใช้เพื่อบอกเล่าถึง ผลกระทบต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้นท่ามกลางโรคระบาด การล้มตายของผู้คนจำนวนมากนับเป็นความเศร้าโศกและ สะเทือนของยุคสมัยโควิด ภาพแทนดังกล่าวจึงถูกถ่ายทอดให้เห็นถึงปริมาณการเสียชีวิตที่อาจไม่ประเมินค่าได้ ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ฆาตกรรมฆาตกรรมเซลล์ชั้นดีให้เจ็บป่วยล้มตาย
จากเหี่ยวร้างหนึ่งไปเป็นสอง
จากสองเป็นสาม สามเป็นสี่
จากเป้าหมายเป็นเด็กและคนแก่
นานวันลูกหลานนับไม่ถ้วน
ไม่เสียเวลาเลือกเหยื่ออีกต่อไป
(ฆาตกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ดังสงครามคร่าคนแสนทนทุกข์
โลกถึงยุคโรคระบาดชาติป่วนปั่น
ก็ชีวิตต้องล้มตายทุกข์รายวัน
ยากปิดกั้น พื้นที่ ที่เสี่ยงภัย
จากหลักสิบ ระบาดหนัก สู่หลักแสน
คนขาดแคลน นอนน้ำตา กว่าครึ่งไหน
โรคโควิด เปลี่ยนโลกเรา จนเข้าใจ
เป็นอีกหนึ่ง โลกใบใหม่ ไม่นั่นอน
(โควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก : กิตติพงศ์ บุญนาค , 5 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1 และ 2 กวีที่กล่าวแทนภาพการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตโดยบรรยายให้เห็นถึงการลูกกลมไปข้างหน้า อย่างไม่อาจหาจุดสิ้นสุด ดังตัวอย่าง นานวันลูกกลมนับไม่ถ้วน ล้มตายทุกซักราวัน จากหลักสิบ ระเบิดหนัก สู่หลักแสน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณความสูญเสียเพิ่มขึ้นในทุก ๆ วัน โดยเฉพาะตัวอย่างที่ว่า จากหลักสิบสู่หลักแสน สะท้อนให้เห็นถึงการลูกกลมและแผ่ขยายของเชื้อโรครอย่างรวดเร็ว สังคมที่ถูกปกคลุมไปด้วยโควิดจึงเต็มไปด้วยการเกิดภาพแทนการสูญเสียของชีวิตและความเจ็บป่วยของผู้คนจำนวนมาก

2.5 ภาพแทนความหวังของคนในสังคม

ความหวังถือเป็นหนึ่งหนทางที่ทำให้คนในสังคมสามารถต่อสู้กับความกลัวได้ ทว่าความหวังมาจากการผ่านสถานการณ์ การรับมือ รวมถึงการอยู่ร่วมกับโรคโควิดมาแล้วในช่วงเวลาหนึ่ง จนทำให้ความวิตกกังวลค่อย ๆ เลือนหายจากการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ความหวังจึงถือเป็นหนึ่งภาพแทนที่สำคัญที่ทำให้คนในสังคมลุกขึ้นมาใช้ชีวิตอย่างปกติ และส่งต่อความหวังในกันเพื่อเป็นกำลังใจในการร่วมฝ่าฟันวิกฤตครั้งนี้ไปด้วยกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

มีดมีดคงสร้างซาเมื่อฟ้าสา
มีอรุณรุ่งรางรับวันใหม่
จงเข้มแข็งแกร่งและกล้าอย่าหวั่นใด
ก้าวข้ามไปด้วยก้าวของเราเอง
(มีดมีดคงสร้างซาเมื่อฟ้าสา : กิตติ อัมพรมหา , 29 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

เราจะเปลี่ยนแปลง...
ในความมีดมีดของท้องฟ้า
แสงแห่งความหวังดั่งส่องประกาย
หากไม่เกิดสงคราม อาจไม่เห็นวีรบุรุษ
สำนึกของความเป็นมนุษย์ยังสวยงามเสมอ
ความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือต่างถาโถม
รอยยิ้มและความหวังปรากฏบนใบหน้าแห่งการรอคอย
โอกาสที่ถูกหยิบยื่นครั้งแล้วครั้งเล่า
เป็นสัญญาณของการเริ่มต้นใหม่
ดังต้นกล้าในหยาดฝนแรกแห่งชีวิต
(เราจะเปลี่ยนแปลง : วัฒน ภิรมย์พรประเสริฐ , 2 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1-2 กวีได้กล่าวถึงภาพแทนของความหวังในลักษณะของการที่คนในสังคมต่างให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในฐานะที่ทุกคนต่างก็ได้รับผลกระทบและเผชิญหน้ากับเหตุการณ์เดียวกัน การสร้างความหวังผ่านกำลังใจจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ที่ทำให้คนในสังคมได้ตระหนักเราไม่ใช่คนเดียวที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรค การได้รับรู้และเห็นว่าทุกคนต่างก็กำลังต่อสู้อยู่เช่นเดียวกันทำให้ปัญหานั้นทุเลาไปได้ จากตัวอย่างกวีใช้คำว่า **จงเข้มแข็งแกร่ง และกล้าอย่าหวั่นใด ก้าวข้ามไปด้วยก้าวของเราเอง และ เป็นสัญญาณของการเริ่มต้นใหม่** สะท้อนให้เห็นอีกหนึ่งมุมมองว่าหลังวิกฤตระลอกนี้ที่ผ่านไป จะเป็นดังสัญญาณการเริ่มต้นใหม่ ที่มั่นคงและสวยงามกว่าเดิม เพราะอุปสรรคครั้งนี้ถือเป็นตัวชี้วัดคุณค่าและความแข็งแกร่งในชีวิต เมื่อผ่านไปได้อาจไม่มีสิ่งใดที่สาหัสเท่าช่วงเวลานี้อีกแล้วก็ได้ในชีวิต

2.6 ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม

หนึ่งภาพแทนที่เด่นชัดและเป็นภาพแทนที่กวีเลือกมานำเสนอมากที่สุด คือภาพแทนของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม ซึ่งถือเป็นภาพแทนที่กลายเป็นภาพจำในช่วงวิกฤตโควิดได้เป็นอย่างดี โดยในท่อนี่การเมตตาเกื้อกูลเป็นคุณสมบัติสำคัญของคนไทย ทำให้ยามเกิดวิกฤตการปรากฏภาพแทนดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องเหนือความคาดหมาย ทว่าก็เป็นพื้นที่สำคัญในการแสดงออกถึงมิติที่มีระหว่างกันอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

คนมีช่วยคนยาก
ให้ท้องปากเธอและฉัน
อึดสูขต่างแบ่งปัน
ดูไบนั่นล้นหัวใจ
หัวใจอยู่ใน “ตู้-
ปันสุข” สู้จากผู้ให้
ถ่ายทอดความห่วงใย
โลกจึงใหญ่กว่าบ้านตน
น้ำใจแห่งมนุษย์
คืออาวุธประสิทธิ์ผล
เมื่อคนรู้ค่าคน
จึงข้ามพ้นทุกข์นานา
(น้ำใจยังไหลบ่าซบน้ำตาที่หลังริน : ชัยมงคล โอสิน , 27 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

กระนั้นวิกฤติเผยมนุษย์ผู้ผดุงงาม
ในห้วงยามสาธารณสุขปลุกความหมาย
ผู้ปันสุขแจกรักยิ่งมากมาย
ทอริวสายน้ำใจเลี้ยงเปี่ยมล้ำเค็ญ
(สุโลกใบใหม่ : นนทพัทธ์ หิรัญเรือง , 26 ก.ค. 63)

หนึ่งปรากฏการณ์สำคัญที่นับได้ว่าเป็นภาพแทนที่เด่นชัดที่สุดของการแบ่งปันในยุคโควิด นั่นคือการกำเนิดตู้ปันสุข ซึ่งเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมได้เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในคราวเดียวกัน กล่าวคือ ในทุก ๆ พื้นที่ จะมีตู้ปันสุขเพื่อให้ทุกคนนำสิ่งเครื่องใช้หรืออาหารที่ตนมี นำมาไว้ที่ตู้ปันสุข หรือจะกล่าวว่าเป็นศูนย์กลางการแบ่งปันก็ได้ ซึ่งใครขาดแคลนและต้องการสิ่งใดก็สามารถหาได้จากที่ตู้ปันสุข ขณะเดียวกันผู้ใดมีเยอะหรือเกินจำเป็นก็เป็นช่องทางที่ทำให้เราได้มีโอกาสในการเป็นผู้ให้ ซึ่งแน่นอนว่าในสถานการณ์ดังกล่าว เราอาจจะเป็นไปได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ ตู้ปันสุขจึงกลายเป็นจุดรวมของการปันรักในสถานการณ์อันยากลำบากทางสังคม

2.7 ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด

การเกิดวิถีปฏิบัติในยุคโควิดถือเป็นภาพประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง ที่ทำให้เราได้ย้อนรอยถึงเหตุการณ์ในอดีตว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างและเรามีวิธีการรับมือต่อเรื่องราวเหล่านั้นอย่างไร นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงสภาพสังคม ขณะนั้นว่ามีความแตกต่างไปจากภาวะปกติอย่างไร ภาพแทนที่ปรากฏในยุคโควิดจึงถือเป็นร่องรอยของเรื่องราวที่สะท้อนภาพวิถีชีวิตท่ามกลางวิกฤตได้ โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“Setzero” วันนี้เริ่มคลี่คลาย
“Work Form Home” หยุดเชื้อร้ายอยู่บ้าน
ร่วมสร้าง”Herd Immunity”ที่ต้านทาน
ต้องสืบสาน “Social Distance” กัน
สวมใส่”Mask” “Face Shield” “Newnormal”
คือศัพท์สอนศาสตร์วิถีที่รังสรรค์
เพิ่มวิชาสู่เด็กน้อยหลายร้อยพัน
เพื่อแบ่งปันความรู้ปูเส้นทาง
(บทเรียนนอกตำรา : ศักดา ไชยภาณุรักษ์ , 6 ก.ค. 63)

ตัวอย่างสุดท้ายที่ปรากฏในภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด คือพบว่าวิถีได้รวบรวมคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้น และมีการใช้กันอย่างแพร่หลายและสร้างความเข้าใจกันในวงกว้าง ไว้ในบทที่ 1 บท ผู้วิจัยจึงใคร่แนะนำและให้ความหมายตามคำที่ปรากฏในบทที่ดังต่อไปนี้ “Setzero” คือมาตรการเฝ้าระวังโดยมีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อ 0 ราย ซึ่งเป็นโครงการที่ควบคุมได้ยากแต่หากทำได้ก็จะถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและบ่งบอกว่าแนวทางที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด “Work Form Home” คือการทำงานจากที่บ้านผ่านระบบออนไลน์ เพื่อหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คนเพิ่มระยะห่าง และหลีกเลี่ยงการแพร่กระจายเชื้อโรค “Herd Immunity” คือภูมิคุ้มกันหมู่ อธิบายโดยง่ายคือการที่รอให้คนจำนวนมากติดเชื้อ แล้วเกิดภูมิคุ้มกันตามธรรมชาติโดยทั่วหน้า เหมือนการรับเชื้อจากไข้หวัดที่เมื่อเป็นแล้วหนึ่งครั้ง ร่างกายก็จะมีภูมิคุ้มกันโรคได้เองตามระบบธรรมชาติ “Social Distance” คือการเว้นระยะห่าง หมายถึงการหลีกเลี่ยงการจับหรือสัมผัสกัน เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นเพราะไม่อาจทราบได้ว่าเราและเขาเป็นพาหะนำเชื้อโรคโดยไม่รู้ตัวหรือไม่ นอกจากนั้นก็คือการหลีกเลี่ยงการเข้าสังคมและพบปะผู้คนเยอะ ๆ ด้วยเช่นกัน “Mask” และ “Face Shield” คือหน้ากากอนามัยที่คลุมเฉพาะช่วงปากและจมูก ส่วน “Face Shield” คือหน้ากากใสที่ป้องกันใบหน้า และสุดท้ายคือ “Newnormal” คือวิถีปฏิบัติแบบใหม่ หรือความปกติใหม่ ที่หมายถึงการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่เคยผ่านมา ซึ่งการมาของโควิดนั้นเสมือนมาปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน กล่าวโดยรวมก็คือเป็นคำที่ครอบคลุมที่วิถีปฏิบัติทั้งหมดที่เกิดขึ้นในช่วงโควิดนั่นเอง

3. ภาพแทนธรรมชาติท่ามกลางยุคโควิด

การปรากฏภาพแทนของธรรมชาติถือเป็นภาพแทนที่เป็นสาเหตุของต้นกำเนิดภาพแทนอื่น ๆ นั้นเพราะเชื้อโรคหรือไวรัสโควิด 19 เริ่มต้นจากสัตว์ที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมา แต่บริบททางธรรมชาติที่วิถีได้กล่าวถึงไม่ใช่การกล่าวถึงต้นเหตุหากแต่กล่าวถึงผลลัพธ์ และมองว่าทุกสิ่งเชื่อมโยงกัน นอกจากนั้นก็มองว่าธรรมชาติอาจทำร้ายเราแต่ก็บำบัดเราด้วยในคราวเดียวกัน โดยแบ่งได้ 4 หัวข้อ 4 ได้แก่ 1. ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ 2. ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ 3. ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ 4. ภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ

การที่มีเวลาได้อยู่กับธรรมชาติมากขึ้น จากการปลีกตัวออกจากผู้คนและสังคมจึงเป็นผลทำให้เล็งเห็นถึงความงดงามของธรรมชาติ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับชีวิตในทุกมิติ การได้ใช้ชีวิตช้าลงจึงมองเห็นคุณค่าสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น และได้นำสัจธรรมทางธรรมชาติช่วยฟื้นฟูและบำบัดจิตใจในยามทุกข์

ตัวอย่างที่ 1

ธรรมชาติบำบัดใจให้แข็งแกร่ง
เหมือนมีแรงใจมาปลอบปลุก
เป็นภูมิคุ้มกันใจเมื่อภัยรุก
ทุกสิ่งสุขพร้อมบรรเทา...รอเรามอง
(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : โพรเดก , หน้า 29)

ตัวอย่างที่ 2

เราจึงเห็นคุณค่าของอากาศบริสุทธิ์
เมื่อต้องหายใจในหน้ากากรตลอดเวลา
เราจึงรู้คุณค่าของโลกธรรมชาติ
เมื่อถูกจำขังอยู่แต่ในร้วบ้าน
(วันที่โลกหายป่วย : ศรีวรรณ , 3 ส.ค. 63)

ตัวอย่างข้างต้นก็ได้กล่าวถึงภาพแทนของธรรมชาติที่ช่วยบำบัดความทุกข์ จากภายใต้บริบทเดียวกัน นั่นคือการได้อยู่ติดบ้าน เมื่อต้องกักตัวหรือหลีกเลี่ยงสังคม ทำให้มีเวลาได้พิจารณาไตร่ตรองธรรมชาติใกล้ตัว และก่อให้เกิดเป็นความงดงามภายในจิตใจจากการเห็นความงามของธรรมชาติ โดยในตัวอย่างที่ 1 เป็นการกล่าวผ่านความงาม 1 ชั้น นั่นคือความงามที่มองเห็นด้วยสายตาเท่านั้น จากตัวบท “ทุกสิ่งสุขพร้อมบรรเทา...รอเรามอง” แต่ในตัวอย่างที่ 2 เป็นการตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ จากความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากตัวบท กล่าวว่า “เราจึงรับรู้คุณค่าของโลกธรรมชาติ เมื่อถูกจำขังอยู่ในรั้วบ้าน” สะท้อนให้เห็นว่าความงามของธรรมชาติและคุณค่าที่แท้จริงของธรรมชาติอาจจะถูกละเลยและมองข้ามไปเมื่ออยู่ในสถานการณ์ปกติ แต่จากเหตุการณ์โควิด 19 ที่ทำให้ผู้คนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต ทำให้ธรรมชาติมีบทบาทและมีส่วนช่วยฟื้นฟูสภาวะจิตใจในยามทุกข์ได้

3.2 ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การมาของโควิดนับเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติรูปแบบหนึ่ง นั่นคือโรคร้ายที่ระบาดไปทั่วโลกไม่เพียงแต่เกิดในที่ใดที่หนึ่งเท่านั้น ผลกระทบจากโรคโควิดจึงเป็นสิ่งที่มนุษยชาติต้องเผชิญชะตากรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการต้องสูญเสียเพื่อนร่วมโลกเป็นจำนวนมาก ทำให้โควิดกลายเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ร้ายแรงในยุคสมัยหนึ่งของโลก

ตัวอย่างที่ 1

และแล้วโควิดโรคปริศนา

ไวรัสโคโรนามหาสมัย

กาลครั้งหนึ่งโลกพบพิบัติภัย

สงครามโรคครั้งใหญ่ในหมู่มนุษย์

(นิราศโรค : ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม , 15 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

พสุธาบัดนี้

ผัดผัน

เกิดก่อพิบัติพลัน

โรคร้าย

ไวรัสแพร่พรายพันธุ์

ผืนภพ

ดำดิ่งคราวเคราะห์คล้าย

มอดม้วยชีวา

(มรสุมโควิด วิภคไทย : ปิศาจเจ้ากล , 14 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ห้วงระบาดของโรคอุบัติใหม่

คือมหันตภัยอันใหญ่หลวง

คร่าชีวิตทุกแห่งหนชนทั้งปวง

มิอาจล่วงดับดินสิ้นชะตา

หรือว่าโลกอ้างบางมวลมนุษย

ให้พิสุทธิ์ไร้บาปอันหยาบหนา

ทำลายโลกล่วงเกินนานมา

ถึงเวลาดับสูญคุณทวี

(อ้างบาง : ชูเกียรติ เชื้อมณฑา , 7 ส.ค. 63)

จากตัวอย่างที่ 1 – 3 ก็ได้กล่าวถึงโควิดที่เสมือนเป็นภาพแทนของภัยพิบัติทางธรรมชาติ นั่นคือภัยพิบัติทางด้านโรคร้ายแรงที่คร่าชีวิตคนทั่วโลกเป็นจำนวนมาก และยังส่งผลต่อโลกและผู้คนในอีกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจากตัวอย่างจะพบว่า กวีกล่าวคำว่าภัยพิบัติควบคู่กับคำว่า โรคร้าย โรคปริศนา สงครามโรค สะท้อนให้เห็นว่า โรคโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทันได้ตั้งตัวและไร้วิธีการป้องกัน ในขณะที่ตัวอย่างที่ 3 กวีใช้คำว่า โลกอ้างบางมวลมนุษย เป็นดังภาพหลังเกิดภัยพิบัติจากการได้คร่าชีวิตผู้คนไปจำนวนมาก โดยคำว่า อ้างบาง ทำให้เกิดภาพแทนของการสูญเสีย สูญเสีย

3.3 ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ

คู่ตรงข้ามของการเกิดภัยพิบัติอีกจำนวนไม่น้อย ที่นำเสนอภาพแทนในมิติของการถูกฟื้นฟูทางธรรมชาติ กล่าวคือเมื่อโลกสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็นำมาซึ่งการแทนที่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ ซึ่งภายใต้ภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้คน มีส่วนหนึ่งทางธรรมชาติที่ถูกฟื้นฟู โดยกวีได้นำเสนอตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ธรรมชาติได้พักฟื้นเพื่อตื่นใหม่
ท้องฟ้าแลสดใสไร้ฝุ่นผง
มลภาวะขยะร้ายได้ลดลง
พืชสัตว์กลับมาสืบพงศ์สร้างเผ่าพันธุ์
เต่าทะเลกลับสู่ฝั่งเพื่อวางไข่
วาฬตัวใหญ่เยือนเกาะแก่งสู่แหล่งฝัน
หาดทรายขาวเคล้าเคลียคลื่นเต็มคืนวัน
ปูลมวังไถกันบนผืนทราย
บนท้องฟ้านกกาได้บินร่อน
หวนรำลึกภาพย้อนที่สูญหาย
ท้องทุ่งนาคราก่อนนี้มีวัวควาย
จะกลับมามีความหมายขึ้นอีกครั้ง
(“พอ” : อัคระ จิตติถาวร , 8 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

วันนี้
เมื่อไม่เหลือใครคอยบังคับขีปนาวุธ
เถาหญ้ากิ่งงอกงาม
นก และ กระรอก ปลุกป่าเขียวข่ม
ออกลูกอันหอมหวาน
หมาป่าก็มาทำรังในฐานจรวด
เรือบรรทุกเครื่องบินค่อยๆ พัง
จมลงก้นมหาสมุทร
ปีกอากาศยานล่องหน
หักห่อยชุกตมเลน
กลิ้งหา ปะการัง ดอกไม้ทะเล
สีสดสวย ขึ้นปกคลุม
(เมื่อไม่เหลือใคร : เตือนจิต นวรงค์ , 12 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้คนสวมหน้ากากและออกห่างกัน
เสียงแตรค่อยๆ เบาลง...บนท้องถนน
น้ำทะเลเปลี่ยนสีอย่างที่มันควรจะเป็น
ปะการังกลับมาเดินระบำอีกครั้ง
เต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ในรอบ 7 ปี
โลกสูญเสียสัตว์ทะเลน้อยลง
ปริมาณแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด
นกครอบครองน่านฟ้าอย่างอลหม่าน
(เรื่องราวแห่งวิถีใหม่ : เงามืด , 11 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1-3 กวีได้นำเสนอภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ จากการกล่าวถึงสัตว์และพืชที่ได้กลับมามีชีวิตและผลิบานได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากการรบกวนจากมนุษย์ ดังตัวอย่าง **พืชสัตว์กลับมาสืบพงศ์สร้างเผ่าพันธุ์ , ปุหลุมวิ่งไล่กันบนผืนทราย กัลปพฤกษ์ ปะการัง , ดอกไม้ทะเล สีสดสวย ขึ้นปกคลุม เต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ในรอบ 7 ปี** เห็นได้ว่าในอีกมิติหนึ่งที่มนุษย์ถูกรบกวนจากเชื้อโควิด เป็นช่วงเวลาที่สุดขั้วที่สุดที่พืชและสัตว์ได้พักฟื้น จากการที่เคยถูกเบียดเบียนจากมนุษย์ ซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาที่เราสรรพสัตว์ได้มีชีวิตและผลิบานตามธรรมชาติอย่างที่เราควรจะเป็น ขณะเดียวกันก็เป็นภาพที่สะท้อนกลับมาถึงมนุษย์ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาเราล้วนเบียดเบียนและรบกวนต่อธรรมชาติอย่างไรบ้าง

3.4 ภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ

ความไม่แน่นอนของธรรมชาติที่กวีได้ถ่ายทอดในช่วงเวลาการเกิดวิกฤตโควิด 19 ถือได้ว่าเป็นการรับรู้ขั้นพื้นฐานผ่านการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ที่มนุษย์ไม่อาจคาดเดาได้ถึงสภาพ ดิน ฟ้า อากาศ หรือแม้กระทั่งภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในที่นี้การปรากฏภาพแทนของความไม่แน่นอนของธรรมชาติ จึงเชื่อมโยงเข้ากับหลักสัจธรรมของชีวิตในการตระหนักรู้ถึงความไม่แน่นอน โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ได้ยินว่าหนึ่งวินาที

ฟ้าเคยเปลี่ยนสีกะทันหัน

หนึ่งนาที่เคยเปลี่ยนเป็นร้อยพัน

ในหนึ่งวันเคยเปลี่ยนเป็นล้านฟ้า

เคยสีใหม่แล้วเปลี่ยนไปสีเก่า

เคยสีเศร้าแล้วเปลี่ยนไปเศร้ากว่า

เคยสีสุขแล้วเปลี่ยนในพริบตา

แล้วเปลี่ยนไปแล้วเปลี่ยนมาแล้วเปลี่ยนไป

(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : นรพัลลภ ประณูพรพาล , หน้า 41)

ตัวอย่างที่ 2

เหมือนโลกยืนองอาจประกาศว่า

พายุไม่ต้องมาก็พายุได้

มนุษย์น้อยน่ารักสุดหัวใจ

ฉันจะเล่นกับใครได้ทั้งนั้น

เป็นพายุแห่งความไม่แน่นอน

เป็นพายุซุกซ่อนมารอนขวัญ

เป็นพายุแห่งธรรมเกินจรรจ์

มาเตือนคนให้เท่าทันกับความตาย

(ก้าวผ่านภาพเวลา , พายุ)

จากทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้นกวีได้นำเสนอภาพความไม่แน่นอนของธรรมชาติผ่านการพูดถึงการผันแปรของสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นท้องฟ้า พายุ ที่มีความเคลื่อนไหวและผลัดเปลี่ยนไปตลอดเวลาไม่เคยหยุดนิ่ง สะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน และความไม่แน่นอนคือธรรมชาติ เช่นกันกับการมาของโรคโควิดที่อยู่ภายใต้การจัดสรรของธรรมชาติที่แม้จะเกิดขึ้น แต่วันหนึ่งก็จะสลายหายไปตามธรรมชาติอีกเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปได้ว่าภาพแทนของสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 แบ่งได้เป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาลงไปในแต่ละส่วนจะพบว่าส่วนที่มีความหลากหลายที่สุดในการเกิดภาพแทนคือภาพแทนของคนในสังคมซึ่งแบ่งได้ถึง 7 ปัจจัย สะท้อนให้เห็นว่าโควิดส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตของคนในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยภาพแทนที่เป็นไปในทิศทางบวกและภาพแทนที่เป็นไปในทิศทางลบ โดยในที่นี้พบว่าประเด็นที่น่าสนใจในการเกิดภาพแทนในทิศทางลบนั้น อยู่ในภาพแทนทางสังคมทั้งหมดซึ่งประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย อันได้แก่ ภาพแทนเมืองที่เจียบเหงา , ภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจ , ภาพแทนการปิด/ยุติกิจการ , ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว และภาพแทนความอยู่ดีธรรมทางสังคม ทั้งหมดล้วนสะท้อนให้เห็นว่าภาพของสังคมถูกนำเสนอไปในทิศทางที่ย่ำแย่ เสื่อมถอย ในทุกมิติ หากแต่การเกิดภาพแทนของคนในสังคมที่แบ่งได้ 7 ปัจจัยนั้นกลับถูกนำเสนอไปในทิศทางบวก ไม่ว่าจะเป็น ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต , ภาพแทนของแพทย์พยาบาลที่กลายเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก , ภาพแทนความหวังของคนในสังคม , ภาพแทนของคนในสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ต่างก็สะท้อนให้เห็นว่าภายใต้วิกฤตที่เต็มไปด้วยปัญหาทางสังคมรอบด้าน แต่การแสดงออกของคนถูกนำเสนอไปในทิศทางตรงกันข้าม สะท้อนให้เห็นว่าไม่ว่าโลกจะหยาบคายแค่ไหนก็ยังมีคนดีอยู่ หรือไม่ว่าสถานการณ์ตรงหน้าจะเลวร้าย สิ้นหวัง แต่ทางออกและทางรอดเดียวที่มนุษย์จะฝ่าฟันไปได้คือความรักที่เกิดจากตนเองผ่านการตระหนัก เรียนรู้ และยอมรับในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเมื่อตระหนักต่อตนเองได้จึงส่งต่อความดีงามผ่านเป็นความเอื้ออาทรระหว่างกันของคนในสังคม เช่นนั้นแล้วภาพแทนของสังคมไทยที่แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้วิกฤตก็ตาม ก็ยังปรากฏเป็นภาพแทนที่มองเห็นแสงงามในชีวิตได้ เสมือนแสงสว่างเล็ก ๆ ท่ามกลางสภาวะความมืดมน แต่เราก็จะก้าวผ่านไปได้จากดวงตาที่ยังมองเห็นแสงสว่างเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- กิตติมา จันทร์ลาว.(2555).วิเคราะห์กวีนิพนธ์ สถาพร ศรีสังข์.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต).
สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยพร แสงกระจ่าง.(2563).ก้าวผ่านกาฬเวลา บันทึกแห่งใจในสถานการณ์โควิด-19ไวรัส.
สำนักพิมพ์คมบาง
- สมาคมราชานุกูล กรมสุขภาพจิต , สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย , ธนาคารจิตอาสา , แผนการส่งเสริม
วัฒนธรรมการอ่าน สสส.(2565).ภูมิคุ้มใจ ในวันทุกข์ รวมบทกวีและเรื่องสั้น อ่านยาใจปีที่ 2.
บริษัท พิมพ์ดี จำกัด
- ณัฐธิดา ศิริชัยบุญ.(2559).เมืองในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต).
สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ละอองดาว จิตต์พิริยะการ.(2562).หญิงม่าย : ภาพแทนนางเอกชายขอบในนวนิยายไทยร่วมสมัย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาสารคาม. สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัชรินทร์ นาคคงคำ.(2562). ภาพแทนชาวไทยภูเขาในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยปี พ.ศ. 2498-2559.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). พิษณุโลก. สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ธนพร หมุกคำ.(2562). การประกอบสร้างภาพแทนสตรีในวรรณกรรมอาเซียนกับบทบาททางการเมือง.
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 6(2).
หน้า 116-126
- ธารรัตน์ เป็ดทิพย์ , มารศรี สอทิพย์.(2561).ภาพแทนครูในบทเพลงชุดครูในดวงใจ.(การประชุมวิชาการ
นำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 19). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล , ปณิตดา เลอเลิศยุติธรรม.(2560).ภาพแทน “การยอมรับการรักเพศเดียวกัน” ของวัยรุ่นจากรายการคลับฟรายเดย์. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 12(23). หน้า75-84
- นิตยา แก้วคัลณา.(2565).เรียนรู้วิกฤติสาธารณสุขภัยโควิด 19 : บันทึกอารมณ์และความคิดผ่านการสืบสรรค์วรรณศิลป์ในบทเพลงไทยร่วมสมัย. *วารสารศิลปศาสตร์*, 22(1).หน้า 157-182
- นิตยา อ่อนละมุล , เบญจมาภรณ์ บุญจันทร์ , ณัฐกานต์ เสี่ยงขึ้น.(2565).คำเหมือน (Synonym) ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในข่าวสถานการณ์โควิด 19 ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่นออนไลน์. *วารสารอักษราพิบูล*, 3(1).หน้า 104-113
- ปรเมศวร์ รมยาการ.(2563). การสื่อสารในภาวะวิกฤตของเว็บไซต์ และแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โควิด 19 ในประเทศไทย. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 19(2).หน้า 231-245
- พัชรภรณ์ เรือนทอง.(2561).ภาพแทน “ชาวเขา” ในภาพยนตร์.(โครงการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาต้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 1). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- พิชญาวี ทองกลาง , จามจุรี นิตยนต์.(2563). ภาพแทนผัว-เมีย ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. *วิจิตรวรรณสาร*, 4(3). หน้า 54-79
- ภพ สวัสดิ์. (2565). ชุดความคิดที่สะท้อนผ่านวาทกรรมการโค้ชของอินฟลูเอนเซอร์เพื่อส่งเสริมสุขภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 22(4). หน้า 160-170
- รุ่งรัตน์ ทองสกุล. (2564). การสื่อความหมาย และกลวิธีการใช้ภาษาในเพลงเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด 19. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(2). หน้า 57-74
- วิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต.(2564). “เราจะผ่านวิกฤตไปด้วยกัน” การโน้มน้าวใจในปริศนาการแถลงข่าวสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วรรณวิทัศน์*, 21(1).หน้า 62-100
- สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ. (2564). การใช้ภาษาในข่าวการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 8(1).หน้า 72-88
- สุพรรณษา ภัคตรนิกร.(2565).วาทกรรมโควิด 19 ในการ์ตูนขำหัวเราะชุด “knoecovid” : รู้ทันโควิด : สื่อเผยแพร่อุดมการณ์รัฐ. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(1).หน้า 125-153
- สุรสิทธิ์ อมรวิชช์กิต , วุฒิพงษ์ ประพนธ์มิตร.(2564).บุคคลผู้ควรค่าแก่การยกย่องที่สุดยุคใหม่ : การสร้างภาพแทนฮีโร่ในสังคมจีนยุคโควิด 19. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(2). หน้า 366-390
- สมาคมราชานุกูล กรมสุขภาพจิต , สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย , ธนาคารจิตอาสา , แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. (2565). ภูมิคุ้มใจ ในวันทุกข์ รวมบทกวีและเรื่องสั้น อ่านยาใจปีที่ 2. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

